

För att kunna vara själv med fem barn krävs det planering. "Hela mitt liv styrs av rutiner och framförhållning, det är a och o", förklarar Melinda.

FAMILJEHEMSMAMMAN MELINDA JACOBS: "Jag tror inte på straff, jag tror på kärlek"

I början av 2020 hittas 3-åriga **Esmeralda** död. "Lilla hjärtats" öde berörde många men för dem som stod henne närmast stannade allt – de får aldrig träffa henne igen. **Melinda Jacobs**, som fick vara Esmeraldas mamma i knappt tre år, berättar om den konstanta sorgen och om kampen för barns trygghet. "Jag kommer aldrig att luta mig tillbaka och vara nöjd, det är farligt tror jag".

TEXT ISABELLA LINDHOLM HARBRECHT
FOTO HANNA BOUVENG

"Jag vill att debatten ska leva vidare – jag vill inte att folk ska glömma – men samtidigt är det klart att det är tufft", säger Melinda om att vara Esmeraldas röst och driva kampen för barns trygghet.

BAKGRUND ESERALDA "LILLA HJÄRTAT"

- I april 2016 föds en liten flicka på sjukhuset i Norrköping. I hennes biologiska familj förekommer missbruk, psykisk ohälsa och kriminalitet, så endast ett par dagar gammal hamnar hon därför i samhällets vård enligt LVU, lagen med särskilda bestämmelser om vård av unga.
- Socialtjänsten ger henne smeknamnet "Lilla hjärtat" och vid drygt sju veckors ålder får hon komma hem till familjehemmet Melinda Jacobs och Lasse Lundberg. Där får hon även tre systrar och hela familjen tar emot henne med öppen famn.
- När Esmeralda har hunnit bli nästan två år vill de biologiska föräldrarna ha tillbaka henne och överklagar LVU-placeringen. Socialnämnden avråder och förvaltningsrätten säger nej. Men kammarrätten gör en annan bedömning, vilket resulterar i att Esmeralda måste lämna sin familj i Vadstena strax före sin treårsdag. Detta för att nu bo hos sina biologiska föräldrar där missbruk och psykisk ohälsa fortfarande förekommer.
- I slutet av januari 2020 hittas Esmeralda död i en lägenhet i Norrköping. Föräldrarna grips, misstänkta för grovt vållande till annans död samt brott mot griftefriden men nekar till brott. Hennes pappa avskrivs dock från misstankar då han anträffas död i sin cell i häktet i februari 2020.
- I augusti samma år döms mamman till fängelse i ett år och nio månader för vållande till annans död, narkotikabrott samt ringa narkotikabrott. En dom som överklagas av båda parter.
- Ivo, inspektionen för vård och omsorg, har riktat skarp kritik mot Norrköpings kommun och kallar det som hände Esmeralda för "ett kapitalt misslyckande från samhällets sida".
- Till följd av hennes öde – och på grund av Melindas kamp – röstade riksdagen i december 2020 igenom de första fyra lagförändringarna kopplade till fallet. Under våren 2021 presenterade också regeringen sitt förslag på en Lex Lilla hjärtat – hur principerna för barns bästa ska stärkas när tvångsvård enligt LVU ska upphöra.
- I maj 2021 prövades fallet på nytt av hovrätten. Den 21 juni meddelade Göta hovrätt att de skärper straffet för "Lilla hjärtats" mamma kraftigt – domen blir åtta års fängelse för dråp.

Melinda Jacobs tog emot sitt första familjehemsbarn när hon var 21 år. "Det där omhändertagandet har jag alltid haft i mig", säger hon.

MELINDA JACOBS

Ålder: 37.
Familj: Barnen Vanessa, 16, Savannah, 14, Vendla, 8, Noah, 2, och Wille, 7 månader, samt hunden Lovelia.
Bor: Vadstena.
Gör: Har arbetat inom psykiatrin men är nu föräldraledig med familjehemsplacerade Wille och Noah samt aktuell med boken "Hon hette Esmeralda" (Forum) som släpptes i augusti.
Bakgrund: Har varit familjehem sedan hon var 21 år och tog emot Esmeralda 2016. Efter hennes död bestämde sig Melinda för att berätta Esmeraldas historia. Melinda blev 2020 framröstad som Årets Östgöte samt 2021 som Årets kvinna av Expressen, till följd av hennes kamp som nu har lett till lagändringar.
Instagram: @missmelinda_j

var bara fem år äldre, säger Melinda och fortsätter:

– Det handlade istället om att vinna hans tillit och vara en vuxen förebild för honom. Och det gjorde jag genom att aldrig ge upp. Vad han än gjorde för tokigheter så stod jag alltid kvar. Jag tror inte på straff, jag tror på kärlek, kärlek och ännu mer kärlek. Men också på

uppmuntran och att visa att jag litade på honom tillbaka, lika mycket som han kunde lita på mig.

Melinda kommer ihåg att hon bara var sex eller sju år när hon visste att hon vill ägna sitt liv åt att hjälpa andra människor. Som nybliven 18-åring kontaktar hon socialen och en kort tid därefter blir hon kontaktperson åt en liten tjej för första gången.

Exakt varifrån hennes "kall" kommer vet hon inte riktigt. Det enda hon vet är att hon alltid har haft det omhändertagande behovet i sig. Att som 21-åring – och nybliven mamma dessutom – öppna upp sitt hem så som hon gjorde är kanske inte så vanligt, det är hon medveten om.

– Men för mina anhöriga var det nog inte så konstigt. Jag har alltid varit otroligt självständig och när jag väl bestämt mig för något, då är det så. Mamma var kanske inte jätteglad i att det skulle komma hem en tonåring till mig, men när hon och alla andra träffade Daniel gick han rakt in även i deras hjärtan.

WILLE RÖR LITE på sig i vagnen. Melinda rättar till hans filt och klappar honom mjukt på magen. Efter en stund somnar han om.

När **Esmeralda** kommer hem till familjen 2016 är hon bara ett par veckor gammal. För Melinda är det en dröm som blir sann, att få ta emot ett så litet barn.

– När socialen ringde sa min intuition att det var rätt på alla plan. Efter det samtalet byggdes en sådan kärlek upp till henne att när jag sedan fick henne i famnen var hon redan allt för mig, säger Melinda, samtidigt som hon ler varmt när hon tänker på minnet.

Hemma hos familjen Jacobs i Vadstena är det liv och rörelse. I badrummet står **Vanessa**, 16, och fönar håret samtidigt som **Savannah**, 14, och **Vendla**, 8, busar med hunden Lovelia. I hallen möts vi av **Melinda** och lilla **Wille**, 7 månader, som hon har i famnen, och bakom hennes ben kikar en nyfiken **Noah**, 2, fram.

Wille är nyast i syskonskaran och ett av flera barn som fått en självklar plats i den här familjen.

För Melinda börjar livet som familjehem redan när hon är 21 år. Hon har precis blivit mamma för första gången och Vanessa är bara ett halvår när Melinda tar emot sitt allra första familjehemsbarn. Eller tonåring, närmare bestämt, **Daniel** är 16 år när Melinda öppnar upp sitt hem för honom. Något som aldrig var något annat än en självklarhet för henne.

– Jag minns det som en väldigt lycklig tid. Dels för att jag hade fått mitt första barn såklart men också för att jag fick det ansvaret, att ta emot honom. Jag tvekade aldrig en sekund, berättar Melinda när vi har slagit oss ner vid matbordet, efter att Wille har somnat rofyllt i vagnen som nu står bakom henne.

Hon ser tillbaka på tiden med Daniel som väldigt viktig. Den gav henne många lärdomar.

– Jag lärde mig oerhört mycket om bemötandets betydelse och att alla människor är unika. Man kan inte behandla alla på samma sätt. Jag kunde inte komma in där och vara hans mamma, jag

"Folk säger att det inte var mitt barn men min upplevelse var att jag tvingades lämna bort just det – mitt barn", berättar Melinda om när Esmeralda flyttade till sina biologiska föräldrar.

”NÄR JAG FICK HENNE I FAMNEN VAR HON REDAN ALLT FÖR MIG”

**”SOM MAMMA ÄR
JAG MER RÄDD NU PÅ
ETT ANNAT SÄTT.
DÖDEN HAR KOMMIT SÅ
OERHÖRT NÄRA”**

Hemma väntade resten av familjen, spända och förväntansfulla.
– Det var precis som när man kommer hem från BB. Den enda skillnaden var att hon inte hade legat i min mage.

UNDER SINA FÖRSTA år i livet lever Esmeralda tryggt med sin mamma, pappa och sina tre systrar som alla älskar henne villkorslöst. Hon är precis lika självklar för dem, som de är för henne. Men när hon är i tvåårsåldern vill hennes biologiska föräldrar plötsligt ha tillbaka henne, något som blir en chock för alla i familjen. En rädsla börjar gro men de har ändå hoppet kvar: Esmeralda måste få stanna, något annat vore inte rätt för hennes bästa.

Men så kommer beslutet från kammarrätten. Ett beslut som innebär att Esmeralda – knappt tre år gammal – blir tvungen att lämna tryggheten och den enda familj hon känner till. Hon rycks bort från dem, och de från henne. Under dryga tio månader lever familjen med oro, saknad, sorg och ovisshet tills dagen kommer, dagen som släcker allt hopp om att hon en dag ska komma hem till dem igen. I januari 2020 får Melinda beskedet: Esmeralda lever inte längre. Hon kommer aldrig att komma tillbaka.

– Den dagen går inte ens att beskriva. Vi hade redan gått igenom flera månader av ångest som ingen någonsin kommer att kunna förstå fullt ut. Folk säger att det inte var mitt barn men min upplevelse var att jag tvingades lämna bort just det – mitt barn. Jag älskade henne som mitt eget och hur den tiden var, det går bara att beskriva som omänskligt, framför allt för henne. Hon fick aldrig mer prata med sin mamma som stod henne närmast, och att samhället tillät det...

Melinda är tyst en stund. Sedan tar hon ton med stark röst:
– När jag fick beskedet, att Esmeralda är död... Jag kan inte beskriva det bättre än att det började växa ett hat i mig, en urkraft som är svår att förklara. Jag var svart inombords. Då bestämde jag mig för att berätta Esmeraldas historia. Det är hatet gentemot alla som tillät detta att hända som har drivit mig från första stund. Och det bottnar ju i min kärlek till henne. Hat och kärlek ligger väldigt nära varandra på så sätt.

Efter det som hände Esmeralda känner Melinda att det är viktigare än någonsin att hjälpa barn. Sedan dess har både Noah och Wille blivit medlemmar i familjen.

– Det kallet har blivit ännu starkare, förklarar hon.

PÅ FRÅGAN OM det inte kunde ha blivit tvärtom – en rädsla för att våga ta emot fler barn efter det som hände – svarar hon att det för henne aldrig varit eller kommer att vara en fråga om att våga:

– Rädslan finns där, självklart. Men jag har ändrat mitt sätt att se på det. För varje dag jag kan göra skillnad så är det otroligt viktigt för det här lilla barnets liv. Man får inte låta vuxenkänslorna styra. Om vi alla går runt och är rädda, vem ska då ta hand om barnen? Om inte vi vågar, hur ska det då gå för dem?

I dag driver hon kampen om att barns trygghet och välmående måste komma före biologiska föräldrars rätt till sina barn, en kamp hon ser som livslång.

– Jag kommer aldrig luta mig tillbaka och vara nöjd, det är farligt tror jag. Det är så mycket som behöver förändras i Sverige och jag har svårt att se att det kommer ske under min livstid. Vi behöver ett perspektivskifte, i dag väger biologiska föräldrars rätt tyngre än barnets stabilitet och anknytning. Så ska det inte vara.

Förutom ett starkare kall för utsatta barn har förlusten av Esmeralda påverkat Melinda på många andra plan, såväl som människa som mamma. Hon beskriver det som att sorgen är en konstant skugga i vardagen som inte går att kontrollera. Hon vet aldrig när den ska ta över.

– Som mamma är jag mer rädd nu på ett annat sätt. Döden har kommit så oerhört nära, och en sårbarhet till följd av det. Det räckte inte med kärlek, hon togs ifrån oss i alla fall, säger hon dämpat.

Att nu vara Esmeraldas röst – den röst som samhället inte lyssnade på – och berätta om det som hände om och om igen är en svår balansgång, förklarar Melinda.

– Jag får stålsätta mig varje gång. Det är som att pilla på ett sår som →

Melinda berättar att hennes föräldrar aldrig har gjort skillnad på hennes biologiska barn och de barn som är familjehemsplacerade. "Det är jag oerhört glad och tacksam för. När man kommer in i det här huset är man ett barn på exakt lika villkor som mina biologiska."

”Föräldraskap handlar mycket om att sätta barnen först och sig själv åt sidan”, säger Melinda.

aldrig får läka. Men det här handlar inte om mig och har aldrig gjort, jag gör det enbart för henne och då tar kraften över på något sätt. Jag vill att debatten ska leva vidare – jag vill inte att folk ska glömma – men samtidigt är det klart att det är tufft. Det är en ständig vågskåål med vad jag orkar på ena sidan, och vad jag vill på den andra. Jag har många dagar då jag bara skulle vilja ligga kvar i sängen och dra täcket över huvudet. Men jag måste gå upp eftersom jag har en familj att ta hand om. Jag måste vara den starka.

SOM FAMILJ HAR det hjälpt att prata mycket om Esmeralda, samtidigt som de ljusa minnena tyvärr inte får vara ljusa särskilt länge, på grund av skuggan.

– Att våga sätta ord på det när det kommer, är viktigt för oss. Att få ut det. Och att man vågar vara ledsen, och visa att man är det. Men alla i familjen hanterar sorgen på olika sätt förstås. Vendla pratar till exempel fortfarande mycket med ’Essmi’, när ingen annan är i närheten, berättar Melinda och fortsätter:

– Jag hoppas att det en dag går att glädjas åt den tiden vi fick, de tre åren som var så fina. Men sorgen och smärtan tar lätt över. Jag fastnar hela tiden i månaderna då hon var ifrån oss, hur hon måste ha mått och vad de gjorde med henne...

Tystnaden bryts av Noah som gråter och säger ”mamma” samtidigt som han pekar på Lovelia. Hon har tagit hans gosedyr och Melinda sträcker sig fram, tar det ifrån henne och ger tillbaka det till Noah som genast blir nöjd. Samtidigt knackar det på dörren i hallen

LVU – LAGEN MED SÄRSKILDA BESTÄMMELSER OM VÅRD AV UNGA

”Barn och unga har rätt till en trygg uppväxt. Om barn och unga riskerar att utvecklas ogynnsamt har samhället ansvar att se till att de får det skydd och stöd de behöver. Lagen med särskilda bestämmelser om vård av unga, LVU, kompletterar socialtjänstlagen, SoL, när frivilliga insatser inte är möjliga”, står det på Socialstyrelsens hemsida.

För att ett omhändertagande enligt LVU ska tillämpas – då placeras barnet i ett boende utanför hemmet – behöver tre förutsättningar vara uppfyllda:

- Det ska föreligga ett missförhållande som har anknytning till den unges hemmiljö enligt 2 § LVU (de så kallade miljöfallen) och/eller till den unges eget beteende enligt 3 § LVU (de så kallade beteendefallen).
- Missförhållandet ska medföra att det finns en påtaglig risk för att den unges hälsa eller utveckling skadas.
- Behövlig vård kan inte ges på frivillig väg.

KÄLLA SOCIALSTYRELSEN

och in kommer Melindas syster med familj. Det är en scen som skulle kunna vara hämtad ur vilken vanlig lördag som helst, men det är det inte. Just i morgon skulle Esmeralda ha fyllt fem år. ”Hela handen”, som Melinda säger. Tomheten efter Esmeralda är inte

enbart påtaglig för det som var hennes närmaste familj, det finns en hel släkt som sörjer henne. En förskola där barn saknar sin kompis och undrar varför hon inte är där med dem, som hon borde vara.

ATT MAN KAN vara familjehem var något Melinda fick upp ögonen för redan när hon själv gick på förskolan. En av hennes bästa vänner var familjehemsplacerad och det var då hon förstod att det är ett sätt att hjälpa någon. I dag hoppas hon att hon kan inspirera andra till att öppna upp sina hjärtan och hem. Hon förklarar att det är många som undrar hur hon faktiskt hinner med fem barn.

– Jag gör ju avkall på många av de där sakerna. Egentid är ingenting jag har men heller inget som jag har ett jättestort behov av. Absolut ibland, jag är ju inte omänsklig. Men jag har haft barn hela mitt vuxna liv, jag vet inget annat än att vara mamma och att ha barnen omkring mig i allt jag gör.

Melinda har nu både Noah och Wille i famnen, samtidigt som Lovelia slickar Noah i ansiktet så att han skrattar högt. Ett skratt som smittar av sig till alla andra i rummet också.

– Föräldraskap handlar mycket om att sätta barnen först och sig själv åt sidan och det har jag gjort så mycket jag har kunnat. Ju fler människor och värdefulla relationer man har i sitt liv, desto rikare blir livet. Det är nog därför som vi, i den här familjen, ser varje syskon som en gåva. Och om det då samtidigt innebär att jag har räddat någon, då är ju det värt hur mycket som helst.

Fotnot: Wille och Noah heter egentligen någonting annat. **m**